

Sygn. akt I C 1851/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 maja 2017 r.

Sąd Rejonowy w Gliwicach Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Łukasz Zamojski

Protokolant: Anna Klois

po rozpoznaniu w dniu 18 maja 2017 roku w Gliwicach

na rozprawie sprawy z powództwa **Towarzystwa (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.**

przeciwko **A. L.**

o zapłatę

oddala powództwo.

SSR Łukasz Zamojski

Sygn. akt I C 1851/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 29 lipca 2016 roku powódka Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna w W. reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika wniosła o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym, aby pozwany A. L. zapłacił na rzecz powódki kwotę 8.190 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 8.190 zł liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu faktycznie poniesionych przez nią, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych. W przypadku wniesienia sprzeciwu powódka wniosła o rozpoznanie sprawy w postępowaniu zwykłym.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że w dniu 31 maja 2013 roku w P. na skrzyżowaniu ulic (...) miał miejsce wypadek drogowy, w którym pozwany kierując pojazdem marki O. (...) o numerze rejestracyjnym (...) zderzył się z kierującym pojazdem marki V. (...) o numerze rejestracyjnym (...). Powódka wskazała, że w związku z tym na podstawie umowy ubezpieczenia obowiązującej w dniu zdarzenia pozwany zwrócił się do powódki z żądaniem naprawienia powstałej szkody. Powódka uznała swoją odpowiedzialność za powstałą szkodę i wypłaciła pozwanemu tytułem likwidacji kwotę 12.600 zł. Następnie pozwany A. L. wyrokiem karnym Sądu Rejonowego w Gliwicach został uznany za winnego tego, że spowodował wypadek drogowy w dniu 31 maja 2013 roku. Powódka wskazała, że w związku z tym świadczenie względem pozwanego w zakresie kwoty 8.190 zł stanowiącej 65% kwoty wypłaconej tj. 12.600 zł stało się świadczeniem nienależnym z uwagi na współodpowiedzialność pozwanego za spowodowanie wypadku drogowego z dnia 31 maja 2013 roku. Powódka wskazała, że wzywała pozwanego do dobrowolnej zapłaty, jednak wezwanie te okazało się bezskuteczne.

W dniu 22 sierpnia 2016 roku Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym w Gliwicach wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, orzekając zgodnie z żądaniem pozwu.

W dniu 26 października 2016 roku pozwany wniósł skutecznie sprzeciw od nakazu zapłaty zaskarżając go w całości. W sprzeciwie tym, pozwany wniósł również o oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu sprzeciwu pozwany wskazał, że decyzja przyznająca odszkodowanie z tytułu szkody komunikacyjnej została wydana w dniu 25 czerwca 2013 roku, natomiast roszczenie powoda zostało skierowane na drogę postępowania sądowego dopiero w dniu 2 sierpnia 2016 roku. Pozwany podniósł, że roszczenie powoda stało się wymagalne najpóźniej w chwili wypłaty odszkodowania, albowiem już wówczas powódka miała możliwość z roszczenia skorzystać. Pozwany wskazał, że jednak tego nie uczyniła, pomimo iż posiadała komplet informacji dotyczących przebiegu zdarzenia i jako profesjonalistka powinna na podstawie tych informacji podjąć określone decyzje np. obniżyć należne odszkodowanie o określony procent. Jednak powódka pozostawała bezczynna przez okres ponad 3 lat, w związku z czym roszczenie to uległo przedawnieniu i z tej przyczyny winno być oddalone. Pozwany wskazał, z ostrożności procesowej, że uzyskana od powoda kwota została w całości zużyta na potrzeby związane z długotrwałą rehabilitacją po wypadku. Ponadto pozwany podniósł iż powódka nie udowodniła swojego roszczenia, albowiem domaga się zwrotu 65% wypłaconej kwoty, nie uzasadniając skąd bierze się właśnie taka wysokość roszczenia. Pozwany wskazał, że 65% jest wartością dowolną, nieuzasadnioną oraz nieudowodnioną. Ponadto pozwany zaznaczył, że powódka miała pełną wiedzę o toczącym się postępowaniu karnym wobec M. S. (1), który został uznany za współwinnego wypadku z dnia 31 maja 2013 roku, w związku z czym miała możliwość ocenienia tego, w jaki sposób pozwany przyczynił się do szkody. Pozwany podniósł również, że powódka w żaden sposób nie podjęła próby polubownego rozwiązania sporu.

W piśmie procesowym z dnia 26 stycznia 2017 roku powódka wskazała, że świadczenie powoda względem pozwanego w zakresie kwoty 8.190 zł stanowiącej 65% kwoty wypłaconej stało się świadczeniem nienależnym, z uwagi na współodpowiedzialność pozwanego za spowodowanie wypadku drogowego z dnia 31 maja 2013 roku. W piśmie tym powódka podała, że podstawą prawną żądania nie jest zobowiązanie z umowy ubezpieczenia, lecz z bezpodstawnego wzbogacenia, a roszczenia tego rodzaju są bezterminowe. W związku z tym, aby roszczenie powódki stało się wymagalne, koniecznym było wezwanie pozwanego do zapłaty należnego roszczenia. Powódka dodała, że najwcześniejszym możliwym terminem wezwania pozwanego do zapłaty z tytułu nienależnie otrzymanego świadczenia nie był dzień wypłaty odszkodowania na rzecz pozwanego, lecz uzyskanie przez powódkę w dniu 12 września 2013 roku informacji z Prokuratury Rejonowej (...) o zakończeniu postępowania i skierowaniem przeciwko pozwanemu aktu oskarżenia do Sądu Rejonowego w Gliwicach. Dopiero uzyskanie przez powódkę informacji o toczącym się postępowaniu karnym przeciwko pozwanemu umożliwiło powódce weryfikację, czy wcześniej wypłacone odszkodowanie było zasadne. W związku z powyższym powódka argumentowała, że dniem od którego należy liczyć 3-letni okres rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia uznać należy dzień 12 września 2013 roku a nie datę wypłaty odszkodowania. Powódka podniosła również, że zarzut pozwanego dotyczący niepodjęcia próby ugodowego rozwiązania sporu jest bezzasadny, albowiem powódka pismem z dnia 21 czerwca 2016 roku przesłała przedprocesowe wezwanie do zapłaty, którego pozwany nie odebrał.

W dalszym toku postępowania strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 31 maja 2013 roku w P. na skrzyżowaniu ulic (...) doszło do wypadku drogowego, w którym A. L. kierując pojazdem marki O. (...) o numerze rejestracyjnym (...) zderzył się z kierującym pojazdem marki V. (...) o numerze rejestracyjnym (...).

/okoliczność bezsporna, a nadto dowód: zgłoszenie szkody (k. 14-15)/

W wyniku zdarzenia pozwany A. L. doznał obrażeń ciała w postaci złamania talerza kości biodrowej lewej, otarcia naskórka uda lewego, stłuczenia barku lewego z otarciem naskórka.

/okoliczność bezsporna, a nadto dowód: dokumentacja medyczna (k. 95-105), zeznania pozwanego A. L. (k. 89v-90)/

W wyniku postępowania likwidacyjnego prowadzonego w ramach ubezpieczenia Autocasco Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna decyzją z dnia 25 czerwca 2013 roku przyznała pozwanemu kwotę 12.600,00 zł tytułem odszkodowania za uszkodzenie pojazdu O. (...) o numerze rejestracyjnym (...).

/okoliczność bezsporna, a nadto dowód: korespondencja przedprocesowa (k. 16-21), druk polisy AC (k. 22-23), decyzja o przyznaniu odszkodowania (k. 25-26), wycena szkody (k. 29-34), dokumentacja fotograficzna zgromadzona na płycie CD (k. 50)/

Na mocy postanowienia z dnia 4 czerwca 2013 roku Komenda Miejska Policji w G. wszczęła dochodzenie w stosunku do A. L.. W dniu 24 czerwca 2013 r. pozwanemu zostały przedstawione zarzuty w sprawie karnej o spowodowanie wypadku.

/okoliczność bezsporna, a nadto dowód: akta postępowania karnego sygn. XI K 1243/14 (k. 23)/

W dniu 8 lipca 2013 roku został wydany akt oskarżenia przeciwko A. L. oskarżonemu o przestępstwo z art. 177 § 1 k.k.

/okoliczność bezsporna, a nadto dowód: akta pomocnicze sygn. XI K 1243/14 (k. 65-65v)/

Powódka pismem z dnia 9 lipca 2013 roku oraz z dnia 28 sierpnia 2013 roku wystąpiła do Prokuratury Rejonowej (...) z zapytaniem o postępowanie przeciwko A. L.. W dniu 12 września 2013 roku do powódki wpłynęła odpowiedź z Prokuratury Rejonowej, z informacją, że postępowanie zostało zakończone skierowaniem aktu oskarżenia przeciwko A. L..

/okoliczność bezsporna, a nadto dowód: akta pomocnicze sygn. XI K 1243/14 (k. 78), pismo z dn. 10.09.2013 r. (k. 80)/

Wyrokiem z dnia 30 maja 2014 roku Sąd Rejonowy w Gliwicach, Wydział IX Karny sygn. akt IX K 1112/13 uznał A. L. winnym, nieumyślnego naruszenia zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym i spowodowania wypadku drogowego.

/okoliczność bezsporna, a nadto dowód: akta pomocnicze sygn. XI K 1112/14 (k. 186), wyrok SR (k. 35-37)/

Powódka pismem z dnia 3 listopada 2014 roku wystąpiła do (...) Spółki Akcyjnej w W. z roszczeniem regresowym. W dniu 7 grudnia 2014 roku powódka otrzymała z (...) S.A. w W. informację, że nie może zostać jej przyznane odszkodowanie z uwagi na toczące się postępowanie karne przeciwko drugiemu uczestnikowi zdarzenia – M. S. (2).

/okoliczność bezsporna, a nadto dowód: pismo z dn. 7.11.2014 r. (k. 42), pismo z dn. 28.11.2014 r. (k. 43)/

Wyrokiem z dnia 8 września 2016 roku Sąd Rejonowy w Gliwicach, Wydział IX Karny sygn. akt IX K 1243/14 uznał M. S. (1) winnym, umyślnego naruszenia zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym i nieumyślnego przyczynienia się do zaistnienia wypadku drogowego.

/okoliczność bezsporna, a nadto dowód: akta pomocnicze sygn. XI K 1243/14 (k. 186)/

Pozwany wydatkował sumy uzyskane od powódki na długotrwały proces rehabilitacji zdrowotnej związanej z urazami jakich doznał podczas wypadku.

/ dowód zeznanie pozwanego k. 89v -90, dokumentacja z leczenia pozwanego k. 99-105/

Pismem z dnia 21 czerwca 2016 roku powódka wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 8.190 zł wraz z odsetkami ustawowymi z tytułu wypłaconego odszkodowania. Wezwanie to okazało się bezskuteczne.

/dowód: wezwanie do zapłaty (k. 39-41), korespondencja do pozwanego (k. 81-82)/

Powyższy stan faktyczny został ustalony w głównej mierze o okoliczności bezsporne, a nadto w oparciu o powyżej wymienione dowody z dokumentów oraz zeznań pozwanego A. L.. Materiał dowodowy w postaci dokumentów nie był kwestionowany przez żadną ze stron, a i Sąd nie znalazł podstaw by czynić to z urzędu. Zeznania pozwanego A. L. Sąd w pełni uznał za wiarygodne, albowiem były one logiczne, spójne oraz korespondowały z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w niniejszym postępowaniu. Sąd postanowił dopuścić w sprawie materiał dowodowy zgromadzony w aktach karnych, z uwagi na art. 11 k.p.c. Z tej samej przyczyny Sąd postanowił oddalić

wniosek dowodowy o przesłuchanie świadków M. S. (1), M. G. oraz D. Ś. na okoliczność przebiegu zdarzenia, bowiem przebieg zdarzenia opisuje wprost sentencja prawomocnych wyroków w sprawach karnych. Sąd pominął dowód z opinii biegłego z zakresu techniki ruchu drogowego z uwagi na skuteczność przedawnienia roszczenia.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie poza sporem pozostawała okoliczność, iż w dniu 31 maja 2013 roku w P. na skrzyżowaniu ulic (...) doszło do zdarzenia drogowego, któremu współwinnym był pozwany A. L.. Bezspornym pozostaje również, iż powódka wypłaciła pozwanemu kwotę 12.600 zł z tytułu Autocasco nie będąc do tego zobowiązana.

Kwestią sporną w niniejszym postępowaniu, był termin w którym powódka była zobowiązana wezwać pozwanego A. L. do zwrotu wypłaconego świadczenia, z uwagi na zarzut przedawnienia roszczenia podniesiony przez pozwanego w toku procesu.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że w rozpoznawanej sprawie powódka jako podstawę swojego roszczenia pieniężnego wskazywała świadczenie nienależne. Jak stanowi art. 410 § 2 k.c., świadczenie jest nienależne, jeżeli ten kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nie ważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Przepisy regulujące instytucję bezpodstawnego wzbogacenia, a więc i nienależnego świadczenia (art. 410 § 1 k.c.), nie określają terminu, w jakim nastąpić ma wykonanie obowiązku zwrotu nienależnego świadczenia. Nie można też wyznaczyć tego terminu, odwołując się do natury zobowiązania, z którego świadczenie wynika. W tym stanie rzeczy za uzasadniony należy pogląd, że zobowiązanie do zwrotu nienależnego świadczenia ma charakter bezterminowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 1976 r., III CRN 289/76, niepubl. oraz uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 1991 r., III CZP 2/91, publ. w OSNCP 1991/7/93). Oznacza to, że termin spełnienia takiego świadczenia musi być wyznaczony zgodnie z dyspozycją art. 455 k.c., a więc niezwłocznie po wezwaniu skierowanym przez zubożonego. Terminu "niezwłocznie" nie można utożsamiać z terminem natychmiastowym. W najnowszej literaturze prawniczej trafnie podkreśla się, że termin "niezwłocznie" oznacza termin realny. W związku z tym należy stwierdzić, że roszczenie wynikające z zobowiązania bezterminowego, obejmującego zwrot nienależnie spełnionego świadczenia (art. 410 § 1 k.c.), staje się wymagalne w dniu, w którym świadczenie powinno być spełnione, gdyby wierzyciel wezwał dłużnika do wykonania zobowiązania w najwcześniejszym możliwym terminie (art. 120 § 1 zd. II k.c. w zw. z art. 455 k.c.) i to niezależnie od stanu świadomości uprawnionego co do przysługiwania mu roszczenia.

W niniejszej sprawie powódka wskazuje, że najwcześniejszym możliwym terminem wezwania pozwanego do zapłaty z tytułu nienależnie otrzymanego świadczenia, nie był dzień wypłaty odszkodowania, lecz uzyskanie przez powódkę w dniu 12 września 2013 roku informacji z Prokuratury Rejonowej (...) o zakończeniu dochodzenia i skierowaniu przeciwko pozwanemu aktu oskarżenia.

W oparciu o zgromadzony materiał dowodowy, nie sposób zgodzić się z takim twierdzeniem. W ocenie Sądu najwcześniejszy termin, w którym powódka mogła zwrócić się do pozwanego o zwrot kwoty 8.190 zł tytułem nienależnie wypłaconego świadczenia jest data 26 czerwca 2013 roku, a więc dzień po dniu wypłaty świadczenia pozwanemu. Należy zaznaczyć, że już w okresie poprzedzającym wypłatę tj. w dniu 24 czerwca 2013 r. A. L. zostały przedstawione zarzuty w postępowaniu przygotowawczym. Biorąc pod uwagę datę przedstawienia zarzutów oraz datę wydania decyzji przyznającej pozwanemu odszkodowanie z tytułu umowy AC (25 czerwca 2013 roku) powódka, przy dochowaniu należytej staranności mogła dowiedzieć się o zarzutach, tym bardziej, że dochodzenie w sprawie zdarzenia drogowego z dnia 31 maja 2013 roku zostało wszczęte już w dniu 4 czerwca 2013 roku, a więc 4 dni po zaistniałym zdarzeniu.

W orzecznictwie podkreśla się, że obowiązek wypłaty przez zakład ubezpieczeń odszkodowania z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu, który wyrządził szkodę, powstaje nie z chwilą uprawomocnienia się wyroku karnego ustalającego winę sprawy wypadku, lecz generalnie rzecz biorąc, z chwilą najwcześniejszego, jak to możliwe, wyjaśnienia przez zakład ubezpieczeń okoliczności wypadku. Zakład ten bowiem, zgodnie art. 817 k.c., ma obowiązek, po otrzymaniu zawiadomienia o wypadku, ustalenia przesłanek swojej odpowiedzialności, to znaczy aktywnego, samodzielnego wyjaśnienia okoliczności wypadku i wysokości szkody. Nie może obowiązkowo tego przerzucać na inne podmioty i biernie oczekiwać na wynik postępowania karnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19.9.2002 r., V CKN 1134/00, niepubl.). Powyższą tezę Sąd Rejonowy rozpoznający sprawę w pełni podziela i przyjmuje jak swoją. Podobny pogląd wyraził Sąd Okręgowy w Gliwicach w uzasadnieniu wyroku z dnia 6.12.2016 r. (III Ca 1301/16, niepubl.).

Przechodząc na realia rozpoznawanej sprawy trzeba zwrócić uwagę, że powódka zbyt pochopnie wypłaciła pozwanemu odszkodowanie pobieżnie i niewłaściwie analizując okoliczności wypadku, a następnie przez pewien okres biernie oczekiwała na rozwój wydarzeń, by w końcu na podstawie ustaleń innych podmiotów domagać się od pozwanego zwrotu wypłaconego świadczenia, które dopiero na skutek działań prokuratury i policji uznała za nienależne.

W orzecznictwie podkreśla się, że spełnienie świadczenia w terminie późniejszym niż przewidziane w art. 14 ust. 1 ust. Ustawy z 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych może być usprawiedliwione, gdy zobowiązany do zapłaty świadczenia powoła się na istnienie przeszkód w postaci niemożliwości wyjaśnienia okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności albo wysokości, pomimo działań podejmowanych ze szczególną starannością (por. wyrok SN z dnia 18 listopada 2009 r., II CSK 257/09, niepubl.). Ratio legis wskazanego przepisu, podobnie jak i art. 817 k.c., opiera się na uprawnieniu do wstrzymania wypłaty odszkodowania w sytuacjach wyjątkowych, gdy istnieją niejasności odnoszące się do samej odpowiedzialności ubezpieczyciela albo wysokości szkody. Powódka jako profesjonalistka na rynku ubezpieczeń ustaliła więc zasadę i wysokość swojej odpowiedzialności za wypadek z udziałem pozwanego zbyt pobieżnie i na własne ryzyko w ramach zaistniałych okoliczności zdarzenia z dnia 31 maja 2013 r. dokonując wypłaty mimo, że pozwany przyczynił się do spowodowania wypadku drogowego, o czym świadczy wydany następnie prawomocny skazujący pozwanego wyrok karny.

Należy jednak zauważyć, że po otrzymaniu zawiadomienia o wypadku ubezpieczyciel - jako profesjonalista korzystający z wyspecjalizowanej kadry i w razie potrzeby z pomocy rzeczoznawców (art. 355 § 2 k.c.) - obowiązany jest do ustalenia we własnym zakresie przesłanek swojej odpowiedzialności, czyli samodzielnego i aktywnego wyjaśnienia okoliczności wypadku oraz wysokości powstałej szkody. Ubezpieczyciel nie więc wyczekiwać na prawomocne rozstrzygnięcie innej instytucji lub organu. Ponadto, na uwagę zasługuje również fakt, że na skutek swojej opieszałości powódka zwróciła się do prokuratury celem ustalenia czy toczy się postępowanie karne i jaki jest jego stan dopiero pismami z dnia 9 lipca 2013 roku oraz 28 sierpnia 2013 roku, a więc ponad miesiąc od wszczęcia dochodzenia w sprawie zdarzenia drogowego z dnia 31 maja 2013 roku, dlatego w ocenie Sądu bezzasadnym byłoby uznanie, że najwcześniejszym terminem wezwania pozwanego do zwrotu nienależnego świadczenia był dzień 12 września 2013 roku, który był dniem wpływu odpowiedzi Prokuratury Rejonowej (...) na wcześniejsze pisma powódki. Powódka mogła ustalić okoliczności zdarzenia z dokumentów takich jak notatka funkcjonariuszy Policji z miejsca wypadku sporządzona w dniu 31 maja 2013 r. jak również mogła powziąć informację o toczącym się postępowaniu karnym i jego aktualnym stadium.

Biorąc pod uwagę powyższe oraz zasadę przedawnienia wyrażoną w art. 118 k.c. z której wynika, że jeśli przepis szczególny nie stanowi inaczej, to roszczenia przedawniają się z upływem dziesięciu lat, a roszczenia związane z prowadzeniem działalności gospodarczej - z upływem trzech lat. Roszczenie o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia, z którym występuje przedsiębiorca, podlega trzyletniemu przedawnieniu przewidzianemu w art. 118 K.c., jeżeli powstaje ono w związku z prowadzoną przez przedsiębiorcę żądającego zwrotu działalnością gospodarczą - stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 lipca 2003 r., sygn. akt V CK 24/2002, należało stwierdzić, że roszczenie powódki uległo

przedawnieniu w dniu 24 czerwca 2016 roku, a więc ponad miesiąc wcześniej od wytoczenia przez nią powództwa przeciwko A. L., w związku z czym Sąd oddalił powództwo.

Nawet gdyby jednak wbrew wywiadom Sądu rozpoznającego niniejszą sprawę nie podzielać skuteczności zarzutu przedawnienia roszczenia, to należy zauważyć, że pozwany w swym zeznaniu oraz za pomocą dołączonych dokumentów z leczenia wykazał, że przeznaczył otrzymane od powódki środki na leczenie oraz rehabilitację po wypadku drogowym. Ta okoliczność w toku rozpoznawanej sprawy nie została zakwestionowana przez powódkę reprezentowaną podczas procesu przez profesjonalnego pełnomocnika. Nie można zgodzić się przy tym z wywiadem pełnomocnika powódki, że przeznaczenie świadczenia na leczenie spowodowało „zmniejszenie pasywów pozwanego” a zatem nie doszło zużycia świadczenia przez wzbogaconego w rozumieniu art. 409 k.c.

W związku z tym, należało orzec jak w sentencji wyroku.

SSR Łukasz Zamojski